

ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ
ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਚੋਪੜਾ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ
ਸ. ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ
ਬਨਾਮ
ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ
ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਪੇਟੈਂਟ 1955 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 113

ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ (1950 ਦਾ XXXI)
—ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਅਤੇ 26—ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ (ਕੇਂਦਰੀ) ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, 1950
— ਨਿਯਮ 14—ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼—ਕੀ
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਰਕਮ—ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ—ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ—ਸੈਕਸ਼ਨ
26—ਦਾ ਦਾਇਰੇ—ਕੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮੂਲ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—
ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ—ਆਰਟੀਕਲ 226—ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ—ਕਦੋਂ
ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ—ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ—ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ
—ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਹੱਦ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੜ-
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪਿਛਲੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ
ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ
ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਿਛਲੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਨਵੀਂ
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਨੂੰਨ ਸਿਰਫ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ
ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,
ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ
ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਲਾਟਮੈਂਟ
ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਯਮ 14 ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ
ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਾ ਹੀ
ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ
ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ
ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਕੋਈ
ਆਦੇਸ਼ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ
ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤੇ ਗਏ
ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ
ਮੂਲ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ
ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ
ਵੱਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ
ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ
ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ
ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੇ

ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਿਗਰਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ, ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਰਿੱਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਤਕਨੀਕੀ ਗਲਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਹਕੀਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, (ਡਿਪਟੀ ਕਟੋਡੀਅਨ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ), ਕਰਨਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪੇਂਡੂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਪੈਪਸੂ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ. ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਕੋਟਾਹ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (3) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਦੇ 9 ਦਸੰਬਰ, 1955 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ, ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ.....

ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਲ. ਮਿੱਤਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਚ ਐਸ ਦੁਆਬੀਆ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਚੋਪੜਾ, ਜੇ.- ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, (ਨਿਗਰਾਨ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ "ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"।

ਪਿੰਡ ਮੋਹਨ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਰਧ-ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 1949 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 11 ਜੁਲਾਈ, 1950 ਨੂੰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ

ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਮੁੜ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਮਾਲ ਸਹਾਇਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਨਾਇਬ-ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਇਬ-ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਚਮੁੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦੋ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਇੱਕ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪਿੰਡ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਦੋ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ 24 ਅਪ੍ਰੈਲ 1951 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ) ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਧੀਕ ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ (ਨਿਗਰਾਨ) ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਗਜ਼ ਭੇਜੇ। 21 ਮਈ, 1951 ਨੂੰ, ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਐਨ. ਥਾਪਰ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ, ਨੇ ਸੁਝਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਾਲ ਸਹਾਇਕ (ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਨੇ ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਦੋ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਮੁੜ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ, ਹਰੇਕ ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਦੋ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਮਈ, 1952 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 4 ਅਗਸਤ, 1953 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 24 ਸਤੰਬਰ, 1953 ਨੂੰ, ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਏ.ਐਨ. ਗਰੋਵਰ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤੇ ਹਨ: (i) ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, (ii) ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, (iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ (iv) ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਕਾਸੀ ਸੰਪੱਤੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ,

ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਅਤੇ ਬੇਅਰਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇਵੈਕੂਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ, 1950 ਦਾ ਸੰਖਿਆ XXXI (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਮੋਰ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ

ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 56 ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 14 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੇ।

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੁਨੀਚੰਦ ਹਕੀਮ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, (ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ, ਨਿਕਾਸੀ ਜਾਇਦਾਦ), ਕਰਨਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ: ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਰਧ-ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮੁੜ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਗਰਾਨ ਕੋਲ ਨਿਹਿਤ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਧ ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਗਰਾਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵੱਖਰੇਵੇਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਿਆਦ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਲਾਟੀ ਅਰਧ-ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।

ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ "ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ।" ਇਸ ਨੂੰ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪਿਛਲੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ,

ਪਹਿਲਾਂ, ਪਿਛਲੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਸਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੁਬਾਰਾ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਵੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਵੀ ਭੇਦਭਾਵ ਲਈ ਕੋਈ ਬਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਨਾ 167 'ਤੇ ਨਿਯਮ 19(3), "ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੁਨਰ-ਨਿਪਟਾਰਾ ਮੈਨੂਅਲ" (ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਸੰਕਲਨ) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:-

“ਜਿੱਥੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਅਲਾਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪਟੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੀਲਡਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਰਾਹੀਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਾਬਿਲੇਗੋਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 26 ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀਆਂ ਆਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੀਖਿਆ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸੋਧ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੂਲ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 12 ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਓਵਰਲੈਪਿੰਗ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੋਵੇ, ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੇਂਡੂ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ, ਪੈਪਸੂ ਸਰਕਾਰ, ਪਟਿਆਲਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂਨੂੰ ਇਹ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ:-

“ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਸਿਰਫ ਅਥਾਰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਸਿਰਫ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਗਰਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਜਾਂ ਦੂਜੇ

ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 12 ਸਿਰਫ ਅਥਾਰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਸਿਰਫ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਨ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਥੇ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਜਾਂ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੂਲ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 26 ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਮੋਹਨ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ 132 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਅਤੇ 8½ ਯੂਨਿਟ ਹੈ। ਸਾਲ 1949 ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਨੌਂ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 27 ਜੂਨ, 1950 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 7399 ਏ. ਐਸ. ਦੇ ਪੈਰਾ 11 ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਫੀਲਡ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨ ਆਰਡਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟਾਂ 'ਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਅਜੇ ਵੀ ਤਰਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਨੌਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਅਲਾਟੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 77 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਅਤੇ 4¾ ਯੂਨਿਟ ਹਨ, ਨੇ ਕੁੱਲ ਰਕਬੇ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੁੱਲ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖੇਤਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖਾਲੀ ਹੋਏ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਲ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਸਥਿਤ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ "ਚਾਊ ਬੰਦਾ, ਰੇਤ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਟੱਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਝਿਰੀਆਂ" ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਜੋ ਗੈਰ-ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ, ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖਾਲੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਹੁਕਮ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਕੋਟਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਪਵਾਦ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ, ਨਿਗਰਾਨ-ਜਨਰਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਦੋਆਬੀਆ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (1951 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 148 ਵਿੱਚ, 12 ਮਈ, 1952 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ (1952 ਦੇ ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 145 ਵਿੱਚ, 6 ਅਗਸਤ, 1953 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਲਈ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇਕੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਸੀ.ਡਬਲਯੂ. 145 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਸਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਪੁਨਰਗਠਨ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ:-

“ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਗਰਾਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਭਾਗੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।”

ਇਹ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 12 ਜਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਅਖਤਿਆਰੀ ਰਾਹਤ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਆਰਟੀਕਲ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਤਕਨੀਕੀ ਗਲਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ: ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਚੋਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਟਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿੰਦੂ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਆਮ-ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਬਿਲਕੁਲ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਕੀ ਸੀ। ਮੌਕੇ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਹੀ ਲਈ ਲਗਭਗ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਘਟੀਆ ਹਨ। ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਵਰਣਮਾਲਾ ਸੂਚੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘਟੀਆ ਜਾਂ ਲਗਭਗ ਬੇਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਕੁਝ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ) ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁੜ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੁੜ-ਅਲਾਟਮੈਂਟ 1952 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਲਈ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਾਨਯੋਗ ਸਿੰਗਲ

ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਕੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨੀਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਓਹਨਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Translated By:- Megha Mahajan.